

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 161/2023**

Het is ongrondwettig dat het openbaar ministerie na uitvoerbaarverklaring van een bevel tot betalen voor een verkeersmisdrijf, de overtreder nog kan dagvaarden voor de strafrechter

Twee personen die ervan worden verdacht een of meerdere verkeersmisdrijven te hebben gepleegd, zijn door het openbaar ministerie gedagvaard voor een politierechtbank nadat het openbaar ministerie hen eerst overeenkomstig artikel 65/1 van de Wegverkeerswet een bevel tot betalen had gegeven. De politierechtbank vraagt of die bepaling het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie en het beginsel *non bis in idem* schendt in de interpretatie dat het openbaar ministerie na afgifte van een bevel tot betalen nog mag overgaan tot de dagvaarding. Het Hof oordeelt dat die bepaling ongrondwettig is in zoverre zij niet erin voorziet dat de uitvoerbaarverklaring van het bevel tot betalen door het openbaar ministerie de strafvordering doet vervallen. In afwachting van het optreden van de wetgever, moet de rechter de vordering van het openbaar ministerie onontvankelijk verklaren indien hij vaststelt dat het openbaar ministerie heeft gedagvaard nadat het bevel tot betalen uitvoerbaar is verklaard. Het openbaar ministerie is evenwel niet verplicht om het bevel tot betalen uitvoerbaar te verklaren indien de overtreder niet betaalt binnen de termijn en ook geen beroep instelt. Het openbaar ministerie kan er in dat geval ook voor kiezen om het bevel tot betalen niet uitvoerbaar te verklaren en de overtreder te dagvaarden voor de strafrechter.

1. Context van de zaak

Twee personen die ervan worden verdacht een of meerdere verkeersmisdrijven te hebben gepleegd, zijn door het openbaar ministerie gedagvaard voor de Politierechtbank Oost-Vlaanderen, afdeling Aalst, nadat het openbaar ministerie hen eerst overeenkomstig artikel 65/1 van de Wegverkeerswet een bevel tot betalen had gegeven. Met een dergelijk bevel tot betalen geeft het openbaar ministerie zichzelf een van rechtswege uitvoerbare titel waardoor het zonder een beroep te doen op de strafrechter een overtreder die niet betaalt en niet ingaat op een voorstel tot minnelijke schikking, tot effectieve betaling kan dwingen.

De Politierechtbank stelt vast dat de overtreder mogelijk tweemaal wordt vervolgd voor dezelfde feiten indien artikel 65/1 van de Wegverkeerswet zou toelaten dat het openbaar ministerie de overtreder die een bevel tot betalen heeft gekregen maar die niet betaalt binnen een termijn van dertig dagen volgend op de dag van ontvangst van het bevel tot betalen, alsnog mag dagvaarden. Artikel 65/1 van de Wegverkeerswet voorziet er namelijk niet in dat, in geval van een dagvaarding door het openbaar ministerie, het bevel tot betalen voor niet bestaande wordt gehouden.

De Politierechtbank vraagt het Hof of die bepaling in die interpretatie bestaanbaar is met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie (artikelen 10 en 11 van de Grondwet) en met het

beginsel *non bis in idem* (artikel 4 van het Protocol nr. 7 bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en artikel 14, lid 7, van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten).

2. Onderzoek door het Hof

Het Hof brengt allereerst in herinnering dat het beginsel *non bis in idem* inhoudt dat niemand voor een tweede keer kan worden berecht of gestraft voor een strafbaar feit waarvoor hij reeds bij einduitspraak is veroordeeld of waarvoor hij is vrijgesproken. Dat principe is maar van toepassing indien de maatregel van strafrechtelijke aard is in de zin van artikel 6, lid 1, van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, wat afhangt van de internrechtelijke kwalificatie, de aard van het strafbaar feit en de aard en de ernst van de sanctie.

Het Hof stelt vast dat de regeling van het bevel tot betalen niet strekt tot het opleggen van een straf in de zin van het Strafwetboek, maar uitsluitend strekt tot het creëren van een uitvoerbare titel. Evenwel beoogt die regeling bij te dragen tot de handhaving van de verkeerswetgeving, en heeft het bevel tot betalen door zijn aard en ernst een bestraffend en daardoor ontradend karakter. Het te betalen bedrag wordt immers vastgesteld op basis van de op de overtreding toepasselijke geldsom, die wordt verhoogd met 35 % en desgevallend met de bijdrage voor het Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders, alsook met een administratieve toeslag. Bovendien kan het recht tot sturen in hoofde van de overtreder worden geschorst indien de geldsom niet binnen de drie jaar kan worden ingevorderd. Het bevel tot betalen is volgens het Hof dus van strafrechtelijke aard, zodat het beginsel *non bis in idem* daarop van toepassing is.

Vervolgens gaat het Hof na of het beginsel *non bis in idem* wordt geschonden indien het openbaar ministerie een persoon aan wie het reeds een bevel tot betalen heeft gegeven, kan dagvaarden voor dezelfde feiten. Van een schending zou sprake zijn indien het bevel tot betalen kan worden beschouwd als een vrijspraak of een veroordeling bij een definitieve uitspraak.

Het Hof oordeelt dat het bevel tot betalen vanaf de uitvoerbaarverklaring een dergelijke definitieve veroordeling is. Zodra het bevel tot betalen uitvoerbaar is verklaard, kan het openbaar ministerie daar niet meer op terugkomen. Het beginsel *non bis in idem* verzet zich ertegen dat de strafvervolgning in dat geval nog op gang wordt gebracht door middel van een dagvaarding. Het openbaar ministerie is evenwel niet verplicht om het bevel tot betalen uitvoerbaar te verklaren indien de overtreder niet betaalt binnen dertig dagen na ontvangst en ook geen beroep instelt. Het openbaar ministerie kan er in dat geval immers ook voor kiezen om het bevel tot betalen niet uitvoerbaar te verklaren en de overtreder te dagvaarden voor de strafrechter.

3. Besluit

Het Hof besluit dat artikel 65/1 van de Wegverkeerswet ongrondwettig is, maar enkel in zoverre die bepaling niet erin voorziet dat de uitvoerbaarverklaring van het bevel tot betalen door het openbaar ministerie de strafvordering doet vervallen.

In afwachting van het optreden van de wetgever, komt het de rechter toe een einde te maken aan de ongrondwettigheid, door na te gaan of het openbaar ministerie, voordat het de overtreder heeft gedagvaard, het bevel tot betalen reeds uitvoerbaar had verklaard. In dat geval dient de rechter de vordering van het openbaar ministerie onontvankelijk te verklaren.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidsverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel “media” van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21 | [Thomas Leys](#) | 02/500.12.60

Volg het Hof via Twitter [@ConstCourtBE](#)